



ELLEN BIRGIT BERG

Offentliggjort d. 5. december 2018

Ellen Birgit Berg blev født i 1942 og voksede op i landsbyen Sahl ved Bjerringbro. Hun fortæller her om forældrenes købmandsbutik, bedsteforældrenes hus, og livet i landsbyen

FORÆLDRENE KØBMANDSBUTIK

Mine forældre købte i 1944 købmandsbutik i Sahl v. Bjerringbro. Min mor hjalp i forretningen og vi havde en ung pige i huset. Over forretningen var der et loft, som blev brugt til varelager. Der var også en bagbutik, her stod store sække med mel, gryn, sukker, kaffe m.m. Alt blev vejjet af og kommet i poser, jeg tror der kun blev vejjet af i mindre portioner nok til et par dage. Der var noget min far kaldte kontrabog, Jeg tror alle kunder havde en kontrabog, her blev skrevet ind hvad de købte, så skulle de gerne betale til den første, men det var der ofte problemer med.

Min far havde en bil en Høj Gammel Ford=HGF, den kørte han varetur i, kunder afleverede bestillinger eller ringede og bestilte varer. Min far kørte rundt til de forskellige huse og gårde og afleverede, her fik han ofte æg med hjem. De blev stillet på kontoret for sortering og rengøring. Jeg har fået fortalt, at min far en dag kaldte på mor, hun skulle se, hvad der foregik på kontoret, her stod jeg og tog et æg, smed det på gulvet, det gentog sig og jeg havde vist fået en ny erfaring. Vi havde også hund, kat og høns. Vores nabo var smed, han skoede bøndernes heste. Far har fortalt, det hændte engang imellem, at hestene stod efterladt hos smeden, da ejeren sad på kroen. Vores hund blev altid lukket ud, inden vi gik i seng, kom tilbage med et stykke hestehov i munden, normalt fik den besked på at lægge det på trappen, men en gang i mellem fik den det med ind, det lugtede ikke godt, vores hund cocker spaniellen Diana elskede det.

LIVET I LANDSBYEN

Jeg havde en veninde Bodil, hendes far havde et snedker/tømrer værksted. Jeg husker at de fik leveret hele træstammer som blev savet op. De havde for enden af gårdspladsen en meget lang overdækket bygning, det var her de savede træerne op. De havde også en mindre bygning og her var byens B. frysehus. Dengang var der ingen der havde kølskab eller fryser. Man lejede en fryseboks og fik så udleveret en nøgle til boksen. Det var en stor hjælp for så behøvede man ikke at salte eller ryge kød, for at få det til at holde sig, og man behøvede heller ikke henkoge så megen frugt.

Vaskemaskine havde man heller ikke. Vi havde et udhus, her var en gruekedel et stor emalieret kar med trælåg. som var muret op omkring et ildsted. Karret blev fyldt med vand og varmet op, hvorefter tøjet blev kogt godt og grundigt, ved siden af var der en mindre balje med et vaskebræt, her kom tøjet op efter tur og blev skrubbet. Der blev også til sidste hold skyllevand tilsat noget som kaldtes blåelse, det var for at tøjet helst skulle være så hvidt som mulig. Vi havde en kone, som kom og hjalp vores unge pige med vasken.

I gruekedlen blev der også varmet vand, så vi kunne få et bad, det skete kun en gang om ugen.

Jeg startede i skolen da jeg var 6 år, så kunne jeg følges med Bodil. Ofte når Bodil kom og hentede mig, stod min far på trappen op til forretningen og så smed han bolsjer eller flødekarameller efter os.

Jeg husker også når nogen var død, så blev der strøet grene på vejen frem til kirken, der var næsten altid mange mennesker, der fulgte den hestetrukne bære frem til kirken.

Jeg husker også en anden gang, hvor der kom et par løbske heste, de havde en vogn efter sig, og blev stoppet da de løb på hver sin side af et stort træ.

FERIEUDFLUGT

Når det var sommer kørte vi til Tange sø med madkurv, med var ofte også et par enlige søstre som boede i byen. Jeg fik gerne nogle fine gaver fra dem til minfødselsdag.

Jeg tror ikke, der var butikker med tøj til børn der hvor vi boede. Jeg fik syet tøj hos fru Meldgaard, som boede på Baroniet. Far kørte mor og mig derned, det skete et par gange, før tøjet var færdigt. Det værste var når tøjet skulle prøves, der blev sat knappenåle i mange steder, det stak og så sagde fru Meldgaard jeg havde kartoffelmave, hvilket jo heller ikke hjalp på humøret. Jeg fik ofte tøj syet af tøj som havde været min mors, det var almindeligt efter krigen, da der var mangel på alt også tøj.

Mine bedsteforældre boede i Mammen, de havde købt hus der da min morbror Christian overtog Hyldegården. Jeg var ofte på ferie hos både mine bedsteforældre, og min tante Laura og morbror Christian.

Min far kørte mig til Bjerringbro, og satte mig ind i rutebilen til Viborg. Ham der havde rutebilen hed Peter, han holdt uden for mine bedsteforældres hus og ventede, til jeg blev hentet, eller gik med mig ind i huset.

BEDSTEFORÆLDRENES HUS

Mine bedsteforældres hus lå overfor mejeriet. Når jeg var på ferie hos dem, sov jeg i et værelse oppe på loftet, her var et vindue, hvorfra jeg tidligt om morgenen kunne se over på mejeriet, her var travlt på gaden der holdt mange hestekøretøjer, alle havde mælkejunger på ladet, de kørte frem en efter en og fik læsset af.

Jeg blev ofte sendt over på mejeriet med en kande til mælk og engang imellem også en mindre kande til fløde.

Mine bedsteforældres hus: Man kom ind i et lille bryggers, der efter et køkken med komfur og en jernvask med en pumpe til at pumpe vand, det første vand der kom ud af pumpen var rødt, der var en del okker i vandet. Der var også en lille kælder, hvor der under køkkenvasken var en lem og en trappe, der førte ned til det lille kælderrum. Et lille spisekammer, en dagligstue med kakkellov, en anden stue, "den fine stue", den blev kun brugt ved specielle lejligheder, soveværelse med seng natborde og en servante, hvorpå der stod et stort keramik fad og en kæmpe keramik kande med vand i. Det var datidens badeværelse. Der var også en forgang, den blev også kun brugt ved særlige lejligheder. Her stod noget så sjældent som en bogreol med bøger, det var bestemt ikke almindeligt dengang. Min bedstefar havde været på Vallekilde højskole og det prægede ham resten af livet.

Der var et udhus, her var noget de kaldte en vognport, her havde engang stået hestevogn, men nu stod der en kæmpe stor tøj rulle.

Der var også et das/toilet, det var en blikspand med et bræt ovenpå og avispapir, toiletpapir kendtes ikke dengang. Der var et vaskehus med en stor gruekedel .

Der var et hønsehus med hønsegård, jeg turde ikke gå ud hvis, hanen gik i haven med hønsene. Han fløj efter mig hakkede og baskede mig med vingerne, indtil bedstemor kom og fangede ham.

Jeg havde fået kighoste og kom på ferie hos Laura og Christian, på Hyldegården, jeg blev jævnligt sendt ud til grisene, den intense salmiak lugt hjalp på hosten.

Gården hed Hyldegården og var købt af min bedstefar. Han kom fra meget fattige kår, men havde klaret at spare penge op, så han både kunne komme på højskole og senere købe en gård- Hyldegården.